

תשע"ד

2014

תיק מס' 74080

פסק דין סופי

בעניין שבין
הנתבע
לבין
הנתבע

א. הרקע העובדתי ותמצית טענות הצדדים

נושא התביעה הוא פוליסת חיים של אבי הנתבע שהוא אחי התובע. בפוליסת ביטוח החיים רשם המנוח את התובע כמוטב, וכעת הוא דורש לקבלה.

משנודע הדבר לנתבע, בן המנוח שהוא גם יורשו של המנוח, התנגד לכך שהתובע, אחי המנוח, יקבל את סכום ביטוח החיים, שכן לדבריו בשנים האחרונות התובע והמנוח היו מסוכסכים בסכסוך כספי קשה, ואין זה מסתבר כי המנוח היה מעביר לרשותו של התובע סכום כה גדול.

עוד טוען הנתבע כי אביו אמר לו לפני פטירתו כי יוכל לקבל את הכסף מהביטוח.

כמו כן טען הנתבע כי הפוליסה נרשמה על שם התובע בשנת 1973, 12 שנים לפני שנולד (הנתבע נולד בשנת 1988). טענה זו נדחתה מהפוליסה עצמה בה התאריך הנקוב הוא 1.1.93 כאשר הנתבע היה כבן חמש שנים.

הנתבע מוסיף וטוען כי התובע והמנוח היו שותפים, והשותפות פורקה לפני כעשר שנים. כיוון שהשותפות בין התובע והמנוח פורקה לחלוטין, הדבר כולל גם את פוליסת הביטוח. ולכן התובע אינו זכאי לקבל את הסכום הנקוב בה ואת הכספים שהופקדו בה במהלך השותפות בין אביו לתובע.

הנתבע הציג לבית הדין מספר תצהירים, מכולם עולה כי אכן בין המנוח לנתבע שררה בשנים האחרונות מערכת יחסים עכורה ביותר אשר כללה טענות בדבר זיוף חתימות והוצאת כספים מקופת גמל שלא ברשות. התובע אינו מכחיש את קיומה של מערכת יחסים עכורה בין הצדדים אך טוען כי זו אינה נוגעת לפוליסה בה הוא נכתב כמוטב בתקופה בה היו שותפים בחברת עבודות תשתית ומערכת היחסים בין הצדדים היתה תקינה.

ב. גמירות הדעת של המנוח

התאריך של הפוליסה הוא 11.1.93 באותה העת הנתבע היה ילד כבן חמש. למרות זאת המנוח רשם את אחיו כמוטב. המנוח חתם על הפוליסה לאחיו למרות שידע שיש לו ילד וביקש לשלול את הזכות לפוליסה מאשתו ומהילד ולתת לאחיו. איננו יודעים בוודאות מה הסיבה לכך, יתכן והדבר נעשה כתמורה לדבר אחר או מסיבה אחרת. בכל מקרה קשה מאד לשלול מהמוטב את זכותו על סמך הטענות שבשנים האחרונות היו מסוכסכים. מערכת היחסים העכורה-לכאורה שהתנהלה בין האחים אינה נוגעת לעצם הזכות של התובע – אחי המנוח – כמוטב של פוליסת ביטוח החיים.

הנתבע שלח הקלטות של המנוח כראיה. לדעת כל הדיינים ניתן להסיק מהקלטות שתי מסקנות ברורות: האחת, שהמנוח היה מודע לכך שצויה לתת את ביטוח החיים שלו לאחיו התובע. השנייה, שהמנוח לא חזר בו לפני מותו מצואתו זו. לדעת רוב הדיינים לא ניתן להסיק מסקנה נוספת מההקלטות. לפיכך לדעת רוב הדיינים אין מקום להטיל כל התניות כלשהן על זכות זו.

ג. הגדרת המצב ההלכתי

ביטוח חיים פירושו שהמבוטח משלם פרמיה בגובה מסוים ובתמורה חברת הביטוח מתחייבת לשלם, בעת פטירה, סכום מסוים וקבוע, למוטב שקבע המבוטח. התחייבות כזו ניתן לפרש מבחינה הלכתית בשני אופנים:

אופן אחד, מדובר על התחייבות של חברת הביטוח, שמוותנית בפטירתו של המבוטח. אם כך, הרי שזו התחייבות מחייבת לכל דבר ועניין גם על פי ההלכה.

אופן שני, שמדובר בציווי של המבוטח לחברת הביטוח לתת את כספו למוטב, ציוי כזה איננו מהווה התחייבות מלאה, ולכל היותר חל עליו הכלל ההלכתי "מצווה לקיים דברי המת".

ד. מצווה לקיים דברי המת

השולחן ערוך (חושן משפט סימן רנב סעיף ב) פסק:

מצווה לקיים דברי המת, אפילו בריא שצוה ומת, והוא שנתנו עכשיו לשליש לשם כך.

והוסיף בקצות החושן (שם בס"ק ג):

וכופין היורשין משום מצווה לקיים דברי המת כמו בנודר.... דמצווה לקיים דברי המת כמו שהוא מחויב אם היה קיים.

נחלקו הפוסקים האם החובה לקיים את דברי המת קיימת תמיד, גם כאשר הכסף נמצא אצל היורשים (רמב"ן, מובא בר"ן גיטין ה,ב; ר"י בטור חו"מ רנ; שו"ת ריטב"א סי' נד) וכן נפסק בשלחן ערוך (חושן משפט רנ, כג) שם בסתמא. או שמא, רק במקרה בו הכסף עליו דיבר הנפטר נמצא אצל גורם שלישי (ר"ת בתוס' כתובות ע,א ד"ה הא) וכן נפסק בשלחן ערוך (שם) בשם "יש אומרים".

חתימה על פוליסת ביטוח חיים, וציון מפורש של שם מוטב דינה לכל הפחות כצוואה, הצוואה נעשתה בחייו כשהיה בריא, והיא ניתנה לשליש, במקרה שלנו חברת הביטוח שבה הופקדו הכספים, ולכן ההלכה מחייבת את חברת הביטוח לתת את הכספים לאחי המנוח, התובע, הכתוב בפוליסה כמוטב.

ה. החלטות

1. התביעה מתקבלת והתובע נ' נ' הרשום כמוטב בפוליסת הביטוח של אחיו המנוח רשאי לממש את זכותו בפוליסה ולקבל את מלא הסכום הנקוב בה.
2. שני הצדדים התחלקו באגרת בית הדין ואין מקום לשנות את החלוקה.

פסק הדין ניתן ביום כ"ג אלול תשע"ד, 18 ספטמבר 2014

בזאת באנו על החתום

הרב אחיה אמיתי

הרב בניהו ברונר, אב"ד

הרב אורי סדן